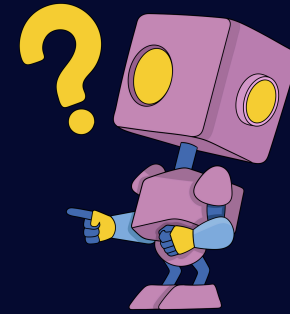

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ จริยธรรมปัญญาประดิษฐ์
ของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์ สาขาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ที่มาและความสำคัญ

ปัญญาประดิษฐ์ได้เข้ามามีบทบาทในด้านการศึกษา โดยเฉพาะในสาขาสารสนเทศศึกษาที่ศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลและสารสนเทศ ในทุกมิติ ขณะเดียวกันหากใช้ปัญญาประดิษฐ์โดยขาดความรู้และความเข้าใจด้านจริยธรรม อาจนำมาซึ่งภัยต่อมนุษย์ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในปัจจุบันนิสิตและคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนและการสอน แต่แนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในสถาบันการศึกษายังขาดความชัดเจนและไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน นำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ เช่น การละเมิดสิทธิส่วนบุคคล หรือการใช้ข้อมูลอย่างไม่ถูกต้อง ผู้เรียนอาจเชื่อคำตอบของปัญญาประดิษฐ์โดยไม่ผ่านการไตร่ตรอง ส่งผลให้ขาดทักษะการคิดวิเคราะห์และวิจารณ์ญาณ และนำไปสู่การละเมิดสิทธิของผู้อื่น และก่อให้เกิดการขาดความรับผิดชอบทางดิจิทัล

ดังนั้น โครงการวิจัยนี้จึงมีความสำคัญในการศึกษาระดับความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับจริยธรรมในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์ สาขาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีอย่างมีความรับผิดชอบ มีจริยธรรม และเหมาะสมต่อไปในอนาคต

ความสำคัญของงานวิจัย

งานวิจัยนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาบุคลากรในทางการการศึกษาและนิสิตสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยการศึกษาครั้งนี้จะช่วยประเมินระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์ (AI Ethics) ของนิสิต ซึ่งข้อมูลที่ได้จะเป็นรากฐานสำคัญสำหรับผู้เกี่ยวข้องในการนำไปใช้เพื่อพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู การจัดอบรม และนโยบายที่สนับสนุนให้การใช้ AI เป็นไปอย่างมีจริยธรรมและมีความรับผิดชอบ นอกจากนี้ ตัวนิสิตเองก็จะได้รับประโยชน์โดยตรงในการเพิ่มความตระหนักรู้และสามารถใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ได้อย่างรับผิดชอบต่อสังคม

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์
ของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์ สาขาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประชากร: นิสิตระดับปริญญาตรี สาขาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์
ชั้นปีที่ 1-4 ภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2568
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 259 คน (ข้อมูลจาก SWU BI)

กลุ่มตัวอย่าง: นิสิตระดับปริญญาตรี สาขาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์
ชั้นปีที่ 1-4 ภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2568
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 72 คน
ใช้วิธีสุ่มตามสะดวก

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย

เป็นแบบทดสอบ จำนวน 30 ข้อ แบบปรนัย 4 ตัวเลือก
จัดทำในรูปแบบ Google Form

การสร้างเครื่องมือวิจัย (แบบทดสอบ)

1) การกำหนดขอบเขตเนื้อหาอ้างอิงตามหลักการที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์ ของ (สวทช.) แบ่งเป็น 7 ด้าน ดังนี้

- ความเป็นส่วนตัว
- ด้านความมั่นคงและปลอดภัย
- ความไว้วางใจ
- ความเป็นธรรม เท่าเทียม และไม่แบ่งแยก
- ความโปร่งใสและอธิบายได้
- ภาระความรับผิดชอบ
- มนุษย์เป็นผู้ควบคุมปัญญาประดิษฐ์เพื่อความยั่งยืนของมนุษยชาติ

2) นำทฤษฎีพฤติกรรมการเรียนรู้ของบลูม แบ่งข้อคำถามใช้ประเมินผลความรู้ความเข้าใจจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์ 5 ระดับ

- ความจำ
- ความเข้าใจ
- การประยุกต์
- การประเมิน
- การวิเคราะห์

(Anderson & Krathwohl, 2001)

3) การตรวจสอบคุณภาพ

- ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยอาจารย์ที่ปรึกษา
- ทดลองกับนิสิตเพื่อประเมินความยาก-ง่าย
- ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะก่อนนำไปใช้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลการทำแบบทดสอบผ่าน Google form แต่ละ ชั้นปี 1-4
ผู้ทำแบบทดสอบทั้งหมด 72 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้โปรแกรม Excel วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ทำแบบทดสอบ คำนวณค่าร้อยละ เพื่อสรุปผลความรู้ความเข้าใจจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์ของกลุ่มตัวอย่างตามวัตถุประสงค์การวิจัย

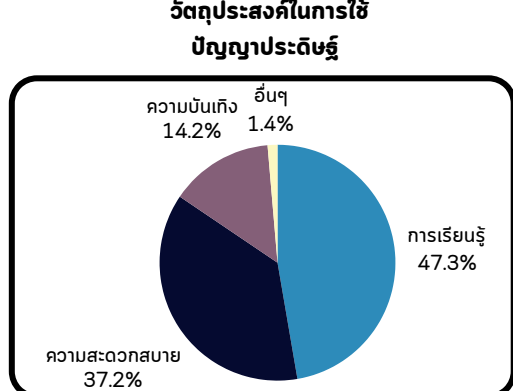
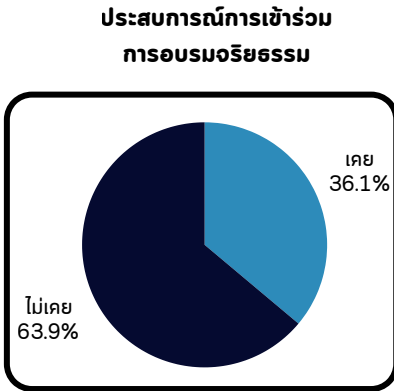
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

นิสิตระดับปริญญาตรี สาขาสารสนเทศศึกษา
คณะมนุษยศาสตร์

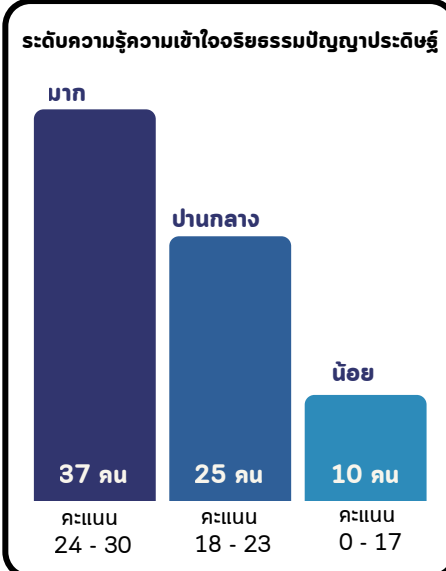
ชั้นปีที่ 1 จำนวน 18 คน
ชั้นปีที่ 2 จำนวน 15 คน
ชั้นปีที่ 3 จำนวน 21 คน
ชั้นปีที่ 4 จำนวน 18 คน

72 คน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ทำแบบทดสอบ

ส่วนที่ 2 ระดับความรู้ความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

คะแนน 24 - 30
(คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป)

ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์ **มาก**

คะแนน 18 - 23
(คะแนนระหว่าง ร้อยละ 60-79)

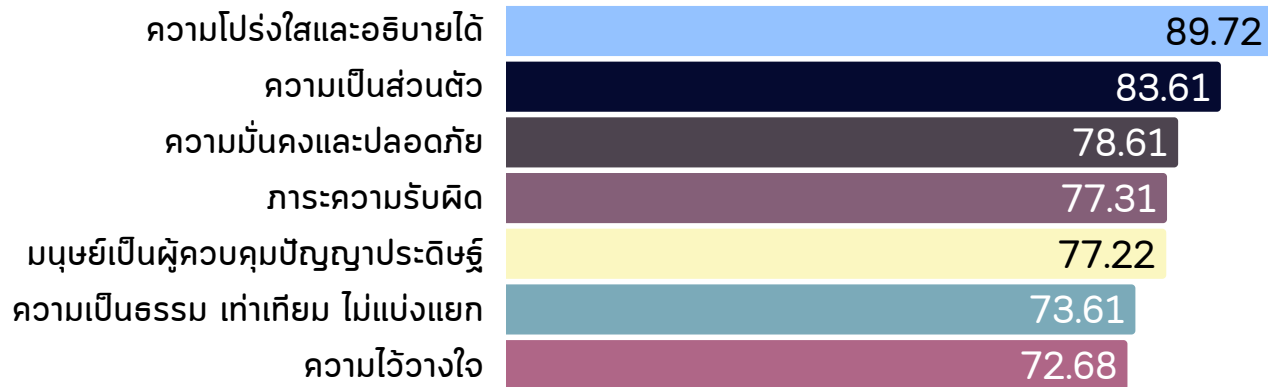
ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์ **ปานกลาง**

คะแนน 0 - 17
(คะแนนต่ำกว่า ร้อยละ 60)

ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์ **น้อย**

นิสิตทั้งหมด 72 คน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ **มาก** คิดเป็นร้อยละ 51.39 รองลงมาคือระดับ **ปานกลาง** คิดเป็นร้อยละ 34.72 และระดับ **น้อย** คิดเป็นร้อยละ 13.89

ความรู้ความเข้าใจในการทำแบบทดสอบแต่ละด้านของนิสิตสาขาสารสนเทศศึกษา แบ่งตาม 7 ด้าน

ด้านที่มีร้อยละการตอบถูกสูงสุด คือ ด้านความโปร่งใสและอธิบายได้ (จำนวนคำถาม 5 ข้อ) โดยมีการตอบถูกสูงถึงร้อยละ 89.72 ซึ่งด้านนี้มุ่งเน้นให้นิสิตเข้าใจความจำเป็นในการเปิดเผยข้อมูล วิธีการทำงาน หรือหลักเกณฑ์การตัดสินใจของ AI เพื่อให้ผู้ใช้สามารถตรวจสอบและเข้าใจผลลัพธ์ได้ รองลงมาคือด้านความเป็นส่วนตัว และความมั่นคงและปลอดภัยตามลำดับ

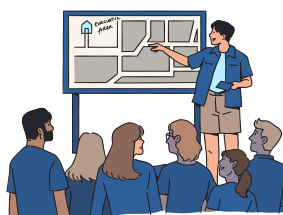
ด้านที่มีร้อยละการตอบถูกน้อยที่สุด คือ ด้านความไว้วางใจ (จำนวนคำถาม 3 ข้อ) โดยมีการตอบถูกอยู่ที่ร้อยละ 72.68 แสดงให้เห็นว่าในประเด็นด้านความเชื่อถือได้ของระบบ AI นิสิตยังมีความเข้าใจในระดับที่น้อยกว่าด้านอื่น และเป็นหัวข้อที่ควรได้รับการส่งเสริมความรู้เพิ่มเติมในอนาคต

อภิปรายผลการวิจัย

1. นิสิตปริญญาตรีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีความรู้ความเข้าใจด้านจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์ในระดับปานกลาง แม้ AI จะถูกใช้มากขึ้นในสถาบันการศึกษา แต่ยังขาดการอบรมด้านจริยธรรม โดยพบว่า 63.89% ไม่เคยได้รับการอบรมจริยธรรม AI ซึ่งอาจนำไปสู่ การใช้ข้อมูลอย่างไม่ถูกต้อง ทำให้ความเข้าใจพื้นฐานยังไม่ถูกต้องตามหลักที่ควร

2. นิสิตปริญญาตรีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีความรู้ความเข้าใจด้านจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์แตกต่างกันตามประเด็น โดยพบว่า ด้านความโปร่งใสและอธิบายได้ มีคะแนนสูงที่สุด (ร้อยละ 89.72) สะท้อนความคุ้นเคยกับการตรวจสอบแหล่งข้อมูลและความสำคัญของระบบที่อธิบายได้ ส่วนด้านที่เข้าใจน้อยที่สุดคือ ความไว้วางใจ (ร้อยละ 72.68) นิสิตยังขาดความเข้าใจเชิงลึกในการประเมินความน่าเชื่อถือของระบบ แม้จะมีประสบการณ์ใช้งาน แต่กลับอาจเกิดภาวะ “overtrust” หรือการเชื่อถือระบบมากเกินไป ซึ่งนำไปสู่การพึ่งพาผลลัพธ์โดยไม่ตรวจสอบข้อมูลอย่างรอบคอบ ส่งผลให้เพิ่มความเสี่ยงต่อการตัดสินใจผิดพลาด และลดทักษะการคิดวิเคราะห์ร่วมกับเทคโนโลยี

ข้อเสนอแนะผลวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์

ควรให้ความรู้หรือจัดการอบรมเกี่ยวกับจริยธรรมของปัญญาประดิษฐ์ให้มากขึ้น โดยเฉพาะด้านความไว้วางใจ เพื่อส่งเสริมการใช้ปัญญาประดิษฐ์อย่างมีจริยธรรมในนิสิตสาขาสารสนเทศศึกษา

ควรบูรณาการเนื้อหาจริยธรรมของปัญญาประดิษฐ์ เข้าในหลักสูตรอย่างเป็นทางการ เช่น ในรายวิชาสารสนเทศศึกษา เทคโนโลยีดิจิทัล หรือระเบียบวิชาชีพ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและทักษะการใช้ AI อย่างมีจริยธรรมให้กับนิสิต